

NARODNI DELAVEC

Izhaja v Trstu
vsako soboto opoldne.
Članki se ne vračajo. Nefrankovana
pisma se ne sprejemajo.
Uredništvo in upravištvo
ul. del Lavatoio
št. 1, I.
TELEFON 18-67.

Posamezne štev. se
prodajajo po 6 vfa.
Inserati se računajo
na milimetre v širo-
kosti ne kolone, in
sicer po 8 vfa. za
vsaki mm. Za več
nego 10kratno obja-
vo pa po dogovoru.
Naročnina za celo
leto K 4.—; za pol
leta in za četrt leta
razmerno.

Glasiło „Narodne delavske organizacije“ v Trstu.

Škedenjska okrajna skupina N. D. O. sklicuje za jutri v nedeljo dne 28. t. m.

javen shod

v prostorih „Gospodarskega društva“ in sicer ob 3 in pol pop.

Dnevni red: Delavsko in kmečko vprašanje.

Delavci in kmetovalci! Vsi jutri v Škedenj!

Prodaja Lloydovega arzenala.

Protestni shod N. D. O. v Trstu.

Vsa tržaška, a posebno delavska javnost stoji že 10 dni pod mčnim utisom vesti, ki se je od minule srede naprej bliskovito brzino razlegla povsod in izvala posbno v delavskih krogih obupno porost.

Med vlado in Lloydovo družbo se vršijo pogajanja za prodajo arzenala v celoti razširjanja pristanišča ter so pogajanja dospela tako daleč, da je dogovor v načelu dosežen. Mesto tržaško naj tedaj izgubi svojo največjo delavnico, a 3000 delavcev naj bodo oropani dosedanjega zaslužka!! Proti tej nakani so vstale razne tržške korporacije, a novinstvo tržaško vseh strank podpira to akcijo, ki jej je namen preprečiti v zadnjem trenutku ta sklep.

Z ozirom na to je tudi N. D. O. sklicala delavce iz Lloydovega arzenala na protestni shod in se je isti vršil v četrtek 25. nov. t. l. v gledališčni dvorani „Nar. doma“ ob 8. uri zvečer.

Pogled je bil krasen. Velika gledalščina dvorana je bila napolnjena samih delavcev, resnega obraza, pripravljenih od trenutka od sebe naskok na svoje življenske pogoje.

Shod je otvoril zastopnik Lloydove skupine pri N. D. O. tov. Slavec, ki je pozdravivši zborovalce podelil besedo tov. Jos. Mandiću.

Le ta je v čez eno uro trajajočem govoru naslikal v živih besedah položaj, razlagal zakaj silijo delničarji Lloydove družbe v prodajo arzenala ter je prišel do zaključka, da gre tukaj le za to, da bi se omogočilo bogatim delničarjem potom prodaje zelo dragih zemljišč spraviti v žep dvajset do štirinajst milijonov kron. S številskimi in raznimi tehničnimi podatki je tov. Mandić dokazoval, da od tega nakupa vlada ne bi imela velike koristi, čeprav bi opustitev Lloydovega arzenala spravila na ulico čez 10.000 proletarskih delavcev. Izrazil je nado, da se bodo vsi tržaški delavci postavili na krov da odvračajo ta atentat na svoj gospodarski obstanek ter da bodo tudi tukašnji socialni demokrati dali prednost temu prečemu vprašanju raznim drugim zadevam, ki jim je cilj daleka bodočnost.

Zborovalci so sprejeli ta izvajanja z burnim in dolgotrajajočim odobravanjem. Na to je govoril tov. dr. Brnčič. V daljšem govoru je razkladal razloge, ki prav igrajo v tej žalostni zadevi odločilno vlogo. Prodaja Lloydov. arzenala ni narekovana od nikake dejanske potrebe. Zato tihoj nekam drugje. Lloydova družba je tako slaba, da če gre tako naprej, pride Lloyd prej ali slej v bankrot. Zato tega plava ladijedelnica bratov Souchih (Austro Američina) v zelo slabih stadih.

Treba tedaj priskočiti na pomoč la-
delnic v Tržicu; a to naj se doseže po-
prenosa Lloyd. arzenala v Tržič.

Toda vlada naj ne pozabi, da je svota od 15.000.000 K ki jo hoče plačati Lloyd denar davkoplačevalcev, ki ne bodo dopustili da bi se razmetavalo v take sebične namene par kapitalistov. Tudi temu govoru ne sledilo burno odobravanje.

Tov. Barič je podal eno sličico iz Lloydov. arzenala a tov. Sever zahteval nekaj pojasnil na kar je tov. dr. Ma dič predlagal resolucijo, ki je bila sprejeta z viharim odobravanjem.

Resolucija.

„Slovenski tržaški delavci-členi N. D. O. zbrani na velikem protestnem shodu dne 25. listopada 1909 v prostorih „Narodnega doma“ v Trstu

1. izjavljajo, da namerava na prodajo Lloydovega arzenala ni narekovana od resničnih splošnih trgovinskih potreb, ali potreb mesta Trsta in sploh države, temveč, da se pod temi zadržanimi splošnimi interesi skrivajo špekulativni nameni kapitalistov — Lloydovih akcionarjev in drugih na tem interesiranih činiteljev.

2. konstatirajo, da bi ta korak pomenjal gospodarsko pogubo tisoč in tisoč delavcev in njihovih družin ne glede na to, da bi z opustitvijo Lloydovega arzenala bu zadani hud udarec vsemu mestu Trstu.

3. protestirajo z ozirom na to najodločneje proti nameravani prodaji Lloydovega arzenala sploh.

4. zahtevajo, naj se v slučaju, da je ta korak neizogiben, ali da so pogajanja že tako daleč dozorela, da se na vsak način zavaruje delavce Lloydovega arzenala in njihove družine a tem, da se novi arzenal sedi na tržaških tleh.

5. izražajo svoje ogorčenje na tem, da se hoče prenesti Lloydov arzenal na tuja tla — v Tržič, kar bi pomenjalo oropati največji del prizadetega delavstva sploh vsakega zaslužka ali pa potlačiti občutno njegov itak žalostni gospodarski položaj.

6. zahtevajo od vseh poslancev na Dunaju, katerim skrb za delavstvo ni prazna fraza, naj z vsemi sredstvi, ki jih imajo na razpolago, delajo na to, da se odvrne od prizadetega delavstva ta atentat na njegove življenske interese.

Tov. dr. Mandić je obljubil, da se bo resolucija odposlala vsem slovanskim poslancem na Dunaju in upa, da bodo znali pozvati vlado na račun za njene grehe. Ob 10. uri je tov. Slavec zaključil ta krasno vspeli shod.

Tovariši delavci! Vabimo Vas, da se udeležite v velikem številu shoda dne 5. dec. ki ga sklicuje pol. dr. „Edinost“ v gledališčni dvorani „Nar. doma“, na katerem se bo govorilo o naših šolskih potrebah. Začetek ob 10. uri dop.

.. ZVEZA .. JUGOSLOVANSKIH ŽELEZNIČARJEV.

Nekaj o socialnodemokratskem paktu.

Koalicija, kateri pripada tudi „Splošno pravovarstveno društvo“, trdi z vso odločnostjo, da je izvojevala za železničarje veliko svoto, in da s sploh vse pridobitve, katere so se doslele v zadnjem času, za sluga socialnih-demokratov. Gredo celo tako daleč, da trdijo prav predrzno, da se je izdalo v prid železniškim uslužbencem vsled njihovega posredovanja celih 14 milijonov kron, zamolčijo pa popolnoma, da se je dovolilo 83 milijonov kron s postavbo od dne 25. septembra 1908., d. z. l. št. 204 po sklepu državnega zbora, in da se je ta svota povišala na predlog prejšnjega železniškega ministra dr. Derschatta na 10 milijonov kron, da se tudi uradnikom nekaj opomore.

Ko so potem slovanske železniške organizacije po teh dogodkih izrazile svojo nezadovoljnost na kongresu avgusta meseca

leta 1908., so sklenili gospodje v socialnodemokratskem taboru z vlado tisti pomirjevalni pakt in so se zadovoljili z n daljnjimi, od železniškega ministerstva dovoljenimi 4 milijoni.

To izdajstvo v stvari železniških uslužbenc in delavcev se je slavilo v socialnodemokratski stranki kot največja pridobitev in so preslepili uslužbence potem prav na kavalirski način, namreč da so oni pribojevali celih 14 milijonov kron.

Ako pa vzamemo v roko računski zašljček, čitamo na strani 137 vse, kar se je storilo za socialno izboljšanje železniških uslužbencev!

Leta 1908. in 1909. je izkazano, da se je izdalo za izboljšanje stanja uslužbencev 12.684.180 kron in sicer sledeče: Za izboljšanje stalnih plač uradnikov, poduradnikov, slug in oficijantini v centralni službi pri ravnateljstvih K 364.390.—, za službo na progi K 1.136.890.—, za postajno in vozno službo K 1.142.950.—, za strojno službo K 243.930.—, za delavnice K 2 mil. 242.450.— in za pomožne urade K 21.490.—, skupaj K 5.332.100.—.

Zboljšanje dnevnih plač je znašalo K 533.553.—, (od te svote je odpadlo za delavce na progi K 164.190.—) za službene in krajevne doklade se je porabilo K 2 mil. 740.470.—, za premije K 18.800.—, za potovanja stroške in dijete za železniške vzdrževalne urade K 331.430.—, za vozne pristojbine spremljevalcev vlakov K 2 mil. 2.350.—, za strojni personal K 1 milijon 474.650.—, za dodek pri službenih oblačilih K 65.020.—.

Izven teh personalnih izdatkov figurira še neka mala svota za „stvarne izdatke“ v prid vzdrževanju železnice.

Kje je toraj, gospoda svota 14 milijonov kron? Spomnimo se še, da je posl. Bučival zahteval pri tozadevni debati izrecno da se poraba cele dovolene svote natanko izkaže, in je že takrat izrazil bojazen, da se ta svota ne bo porabila v prid personala. Na koncu hočemo opozoriti še na drugo stvar. Tarifi se bodo povišali. Dobček bo znašal po proračunu 47 milijonov kron. Vprašajmo zdaj, ali bo odpadlo d teh 47 milijonov kaj za železniške uslužbence?

Nadalje: Kdaj pridemo vendar enkrat do zadostnega pomnoženja osebja, do miranja in kdaj se bo rešilo vprašanje sistemiranja? Kdaj se bo rešilo stanovanjsko vprašanje?

Ako so sklenili nepoklicani ljudje tudi desetkrat pakt z železniškim ministerstvom, resnica je, da železniški uslužbenci s tem paktom niso zadovoljni in bodo to svoječasno spravili s posebnim povdarkom v razgovor.

Sodrugom bi sploh priporočali, da bi se izpametovali in vendar uvideli, da se brez vpoštevanja naših železniških organizacij ne bo dalo dolgo govoriti v imenu vseh železničarjev.

Sredstva „Internationale“.

Vsem je znano, s kakšnimi nepoštenimi sredstvi agitirajo socialni demokrati pri železnici za svojo razpadajočo organizacijo. Najbolj pa je to znano nam, ki smo bili prej tudi v tej stranki. Sram naj jih je njih lažljive agitacije, katero izvršujejo ravno zdaj zopet v kurilnici v Gorici. Socialnodemokratski pristaši pridigajo, da dobi vsak delavec, ki pristopi v njihovo organizacijo, na dan K 2'80, drugi pa le K 2'40; tisti pa, ki pristopijo „Zvezi jugoslovanskih železničarjev“ pa, da bodo odpuščeni od železnice!!!

To je torej ona stranka, ki vedno grmi proti poneumnemu ljudstvu! Kdo hoče imeti in dela delavske sloje neumne, kakor ravno ta imenitna stranka socialno-demokratskih priganjačev? Vsakdo dobro ve, da bi socialni demokrati stali na prokleto slabih nogah in bi od njih organizacije že davno ne bilo ne duha ne sluha, ako bi njih grdo sredstvo ne bilo le laž in terorizem.

Na glas Vam povemo, slovenski železničarji, da se Vam grozno lažejo. O zvišanju plač je sploh veljalo vedno načelo: *za vse enako*, bodi socialni demokrat ali ne. Hvala Bogu, tako daleč še nismo pri železnici, da bi vživali socialni demokrat e privilegij pri plačah. Kar uganjajo sedaj socialni demokrati, to je hinavstvo, to se pravi železniški delavce zaznamovati hlapcom socialne demokracije, imeti jih z največje norce. In vse to zakaj? Samo da *izvabijo* zopet nekaj delavcev, ki niso podučeni, v svojo razpadajočo organizacijo in da jim izvabijo zopet nekaj desetletij v svoje vedno prazne blagajne, katere služijo le v njih strankarske namene.

Naravnost infamija je pa, da ti pošteni ljudje sodrugi strašijo železniške delavce, da bodo odpuščeni, ako pristopijo „Zvezi jugoslovanskih železničarjev“.

Slovenski železničarji in železniški delavci, ne pustite se strašiti in begati od ljudi, ki imajo srce za Vas le tedaj, kadar jim niste težkoprislužene desetice in kronce, drigace pa Vam pretijo z *odslovitvijo službe*. Vam slovenskim železničarjem povemo, da so te grožnje nesramna agitacijska sredstva in da niti enemu se ne sme storiti krivica po nedolžnem, *še manj pa ne zaradi tega*, ker je pristopil „Zvezi jugoslovanskih železničarjev“.

Naj se to le poskusi, mi bomo vedeli, kaj nam je storiti. Ako mislijo bratsko združeni nacionalni Nemci in internacionalni (?) socialni demokrati, uradniki in drugi uslužbenci, da so njih rogi zrasli že do nebes, se pa morda vendar zelo motijo.

Da, da, „Zveza jugoslovanskih železničarjev“ je še mlada in povemo pa vsem našim nasprotnikom, da bo vzlic temu stala na straži za svoje člane. Podla in grda agitacija od strani socialnih demokratov je le znamenje, da so slabi in da je jim zopet treba nekaj pomoči, katero morajo iskati z lažmi. To je sicer žalostno, ali resnično. Načelo „Zveze jugoslovanskih železničarjev“ pa je: Pošteno hočemo pridobiti člane, in pošteno delovanje nas tudi združi v močno armado jugoslovanskih železničarjev.

Značilno. — Pri c. kr. ravnateljstvu državnih železnic v Trstu je najti eno sobo, ki nosi št. 69. V tej sobi se nahajajo trije uradniki z imenom: Krečič, Skodnik in Brac szewski. Nočemo preiskovati, kakšnega mišljenja so ti sv. trije kralji, vendar pa je značilno, da imajo v sobi nad vratni prilpljeni vsenemški rek: *Deutsch bis zur Adria*. Potem pa naj se kdo reče, da pri c. kr. državni železnici ni germanizatoričnih tendenc!

Sodrug Tone iz Nabrežine. (Po domače Mozetič) je blagovolił poslati po poštini nakaznici „Z. J. Ž.“ 2 vinarja v svrhe agitacijskega fonda. Lepa hvala mu. Morda najde posnemovalcev med svojimi internacionalnimi sodrugi. Da mu „Zveza jugoslovanskih železničarjev“ vendar malo meša možgane, je videti v njegovej veliki skrbi, da je poslal obenem 2 vinarja za zavod „Treves“. Prav ima. Zgodaj si mora človek preskrbeti zavetišča, ker prav lahko je, da mu bo delala „Z. J. Ž.“ še velike preglavice in da pride ob pamet.

Kanal. V zadnji številki smo poročali, da se ima vršiti dne 21. novembra t. l. v Kanalu shod, katerega je sklical dr. Tuma. Ker bi se kdo drugi itak ne zanimal za ta shod, je dr. Tuma računal na železničarje. Le, ti so mu pa bržkone zmožali štrečno, ker je menda v zadnjem trenutku izvedel, da ima v Kanalu in bližnjih postajah le še dva zvesta pristaša socialnodemokratskega mišljenja. Sicer pa še o teh dveh dvomimo, da bi razumeli, kaj je socialdemokracija. In tako je prišlo, da se shod ni vršil, ni nam pa znano, ali je bil shod v zadnjem trenutku odpovedan ali se dr. Tuma sploh ni upal pokazati, da bi ne bil preveč razočaran.

Nam železničarjem je le žal, da se ta shod ni vršil, ker bi bili vsaj spet enkrat slišali, s kakšnimi obljubami da bi bili še

obdarjeni. Da, da, na glas hočemo povedati, da ne maramo stranke, ki prodajo naš narod, mi hočemo ostati res slovenski železničarji, in to ne na papirju ali z jezikom, ali potem farbanja od znanih voditeljev „internacional“, mi hočemo pokazati, da smo slovenski železničarji in se do zadnjega oklenemo „Zveze jugoslovanskih železničarjev“. Skoda je le za inteligentnega in nadarjenega dr. Tuma, da se je spustil med izdajalce slovenskega naroda; on bi lahko porabil svojo duševno zmožnost v prid svojemu narodu. Mi imamo tako dosti poturic, ki hočejo biti le Nemci ali Italijani in potem naj se pustimo metati še potom „internacionala“ v grlo nemškemu ali italijanskemu molohu. Ne, nikdar ne! Tudi mi železničarji hočemo ostati zvesti sinovi majke Slave.

Jutri vsi v slov. gledališče!

DOMAČE VESTI.

Slovenski krojači v Trstu! V ponedeljek dne 29. t. m. to čeno ob 8 uri zvečer se vrši v prostorih N. D. O. zelo važen sestanek vseh slovenskih krojačev v Trstu.

Iz proste luke. Prejeli smo. Ni ga takorekoč dneva, da ne bi naši bratci ru-dečkarji kaj pisali v svojem glasilu „Il Lavoratore“ o slovenskih delavcih v prosti luki. Ako pride po dolgih homatijah eden naših rojakov do koščeka kruha, skočijo kakor satan na noge ter protestirajo pri predpostavljanih, da se naz prot-žira, a da jim mi jemljemo službo. Vprašali bi mi pravicoljubne socialiste, kdo je prot-žiran, mi ali oni? Tega je vže dovolj. Mi smo vedno molčali in potrpežli, sedaj je mera polna. Drugikrat več.

Jožetu Kopaču trda prede, pravijo. Čuli smo, da mu podpisujejo — slovo. Menda je postal mož prepotenten. Njegova svojeglavnost in domišljava ošabnost bo streznila počasi tudi tiste, ki ga še držijo. Te-te, hudič!

Dr. Šolar menda tudi nima ničesar dobrega pričakovati. Dobil je nevarnega ri ala z Goriškega. Dr. F. Polja se je preselil v Trst, in ubogi dr. Šolar bo utonil v tem oceanu učenosti in doktorstva.

O tržaških železničarjih smo slučajno izvedeli, da nameravajo neko akcijo. Beam-tenverein in obrtna komisija sta baje za hrbtom obeh slovenskih železničarskih organizacij, dogovorila nekako novo koalicio, da bi začela boj za dunajsko stanarino.

Kolikor je nam znano, sta „Društvo jugoslovanskih železniških uradnikov“ in „Zveza jugoslovanskih železničarjev“ že davno poslali ministerstvu energičen memorandum glede dunajske stanarine in zboljšanje stanovanjske doklade za nižje uslužbence, posebno delavce pri železnici. — Zato res ne razumemo, kakih zahrbtnosti je tu treba; tiče se stanarina vendar prav vseh. In le s skupnim nastopom bi dali svoji zahtevi potrebnega povdarka.

Analfabetni tečaj. Kako velike važnosti je čitanje za posameznika, ni treba menda utemeljevati, saj kdor zna čitati, mu je takorekoč odprti svet. Seznani se lahko z novicami svoje domovine, nepoznani pa mu tudi ne ostanejo dogodjaji drugi dežela. Tovariši delavci, ki ste imeli srečo, da ste se naučili čitati, opozorite svoje sotrpine, da se jim nudi sedaj lepa prilika, seznaniti se zlabka s to umetnostjo. V zelo kratki dobi znali bodo čitati in pisati oni, ki se bodo udeležili analfabetnega tečaja, ki se otvori v začetku decembra. Prijavlja naj se udeležnike potom krajevnih in strokovnih skupin osrednjemu odboru N. D. O.

Predavanja v kojih se bodo v prvi vrsti obravnavala socialna, sociološka, dalje temata biološka in zgodovinskih disciplin, se prično v decembru. Naši delavci imeli bodo lepo priliko, razširiti krog svojega znanja, s tem pa jim bode dano v roke tudi krepko orožje napram sovražniku, saj znanje je sila, ki je nepremagljiva in obenem najfinjša, a tudi najuspešnejše orožje.

Železničarski shod preteklo nedeljo je dr. Tuma v zadnjem hipu opovedal. Zakaj? Nihče ne ve. Pravijo pa, da je ta najnovejši osrečevalec železničarjev spoznal, kako trd oreh bi to bil. Menda je obljubil svoje blagovestje za nedeljo, 12. prih. m. Pa se bo moral spet premisliti.

Tovariši, glejte možu na prste!

V obrambo. V 22. št. „Železničarja“ je nekdo napisal tako kolobocije o češki „Zemski jednoti“ in o železniškem mojstru Škerjancu, da se mu celo najbolj fanatizirani socialistični železničarji prav iz srca posmehujejo.

Nas seveda stvar ne zanima, ako dotični dopisnik v svoji domišljavi vsegavednosti z lažni zabava železničarje in pri tem pozabi na svoj razum ter v svoji blaznosti postavlja vse vstreljene kozle še na glavo. A čudno se nam zdi, kako je mogoče, da taka neumnost izide v listu, katerega urednik je obenem strokovni tajnik železničarjev, in ta tajnik bi moral biti že iz najprimitivnejših samoohranjevalnih nagonov o vseh železničarskih gibanjih popolnoma nepristransko poučen. S tem pa je ravno d kazal, da imajo oni železničarji prav, ki vedno na ves glas pripovedujejo, da je njih sodrug Jože Kopač že prestar za svoj posel, in preoblasten, da ni pristopen nobeni pametni ideji, da ne zasleduje niti mihovih internih, kaj še le druga, se izven njihovega okvira porajajoča se vprašanja. In res si moramo čudi mi tako misliti, ko čitamo to skrupucano klobasarijo, kjer hoče gospod sodrug Kopač uveriti svoje čitatele, da je društvo „Zveza jugoslovanskih železničarjev“ samo borna podružnica „Zemske jednote“ in kjer daje tovarišu Škerjancu nasvet, naj odloži svoj mandat v personalni komisiji, katerega so mu baje poverili samo socialno demokratični železničarji. Če že dopisniku omenjenega članka ni znano, da tovariš Škerjanc ni bil izvoljen izključno samo s socialno-demokratičnimi glasovi, moramo pa sodruga g. Kopaču zameriti, ker je ta njegova domneva brezvestna, vsaj pa podlo podtikanje. Saj mu je gotovo znano, da število Škerjancovih volilcev, kateri so socialno-demokratičnega prepričanja, niti 10 odstotkov ne doseže. Vsi drugi pa so pripadniki različnih drugih strank in so udruženi v svojem stanovskem „Društvu železničarskih mojstrov“, katero svojim članom v političnem oziru prepušča popolno svobodo. Zato pa se nam dozdeva, da je doživel le sodrug Jože še eno strašansko blamažo, ko je prinesel v svojem listu tako gorostasno neumnost. Mož menda misli, da je treba zarohneti in se pošteno zlagati, pa grel M. pa smo prepričani, da tovariš Škerjanc za zdej nima povoda, izstopiti iz personalne komisije, kakor smo prepričani, da bi gotovo takoj izstopil, ko bi društvo železničarskih mojstrov to zahtevalo. Pribijemo pa tudi to, da on ni nikdar hrepenel po mandatu, in da ga je društvo postavilo v kand datao listo brez vprašanja in brez njegovega dovoljenja. Torej tudi njemu ni potreba vprašati „Društva železničarskih mojstrov“, ali sme izstopiti iz Vašega socialno demokratičnega društva ali ne, in ker ono ni socialno demokratično društvo, se glede njegovega mandata ni čisto nič izprememilo.

Kar se pa „Gesinnungslumpov“ tiče, bi Vam pa mi prav gorko priporočali natančen pregled Vaših vrst! In v svoje veliko začudenje bodele naši, da so v Vaših vrstah izključno samo taki ljudje, kateri so prav gotovo že enkrat, ako ne večkrat svoje nazore spremenili, ker niti eden ni bil kot socialni demokrat vzgojen in je torej, da je to postal, moral spremeniti svoje prvotne nazore, kar vi označate kot „Gesinnungslumparstvo“. Torej bi Vam mi mogli popolnoma opravičeno ravno isto v obraz vreči, ker pa se čutimo in prištevamo med dostojne ljudi, puščamo Vam, da se valiate v gnoju in brizgate na mimo-idoče smrdljivo gnojnico... Pa brez zamere!

Jože Kopač, rudi ta taktika ni prava, tudi lažnjivost in obrekovanje Vas ne bosta rešila. Damoklejev meč visi nad Vami, nitka se že trga. Gorje Vam!

Nesreča na železnici. — Pri St. Poltnu se je zgodila strašna nesreča. Vlak, ki je z vsa naglico pripihal v neko zaseko za ovinkom, je zavozil v skupino železničarskih delavcev, ki so popravljali progo. Osem je mrtvih, grozovito razmesarjenih, in trije so smrtno poškodovani.

Delavci so bili razun enega vsi Hrvatje.

Zahvala. Podpisani usoja si tem potom izreči najprisrčnejšo zahvalo za blagohotno sodelovanje na veselici, ktero je priredil podpisani dne 21. t. m. v Rojanu, sledečim:

Glasbenemu društvu „Trst“, njegove mu pevkemu in tamburaškemu zboru, dražestni članici Gl. dr. „Trst“ gospej Josipović-Pahor za njen precizno izvajanje solospjev. Nadalje pev. društvu „Zarja“ v Rojanu in njenemu pevovodji g. učit. Adamič-u za njih izvrsten nastop. Istotako izreka zahvalo članom Glas. dr. „Trst“ gg. Sila, Jež in Zaletel za njihove dovtidne kuplete, ter slednjič „Konsumnemu društvu“ v Rojanu za brezplačno prepustitev dvorane ter vsem vdeležencem, ki so s svojo navzočnostjo pripomogli do tako lepega vspeha.

Za veselčni odsek N. D. O.

C. Sirk preds. F. Radešček tajnik.

V Ljubljani je bilo preteklo nedeljo zborovanje „jugoslovanskih soc.-demokratov“. Oba ljubljanska dnevnika zelo suhoparno poročata o tem „znamenitem“ in važnem dogodku.

TOVARIŠI!

Vpišite se v konsumne zadruge v ulici Miramar št. 9. in ulici Bosco št. 17.

POZIV!

veseličnega odseka N. D. O. k nabiranju darov za Miklavžev večer na dan 5. grudnia 1909.

„Prost je lev sedaj vezi Rjoveč po ulicah besni Železja vničena je moč Kdo naj nudi nam pomoč? Nikdo ne boče tak brezum S krvjo, da p'alal bi pogum“. In vsak si najde varen kot Že ceste prazne so povsod Ah ne! na cesti še, o Bog, Igra vesel se tam otrok Brez varstva v prahu le sedi Za varnost svojo ne skrbi. Z oken v strahu maršikdo Pomoči kliče, pa nikdo ne zgane se, da rešil bi otroka, divje te zveri. Kosti pretresa groza mrz, kdor sliši leva strašen glas oddaljen le za kak streljaj. zapazi žrtev svojo zdaj Gorje! z nedolžno si krvjo tešil požrešnost svojo bo. Ža divje se blišči oko pripravila za nakok glavo. Nikjer rešitve za te ni, Otrok, zgubljen za vedno si! A zdej z neke hiše, glej prikaže žena se in prej ko jo sosedje posvare: „Nazaj! prepozno že je vse“ že dete z žrela je zveri pograbila in z njim beži. Ne moti je svarilni klic, lase po hrbtu, bledih lic u bližnjo hišo zgine že Še predno, ko se zver zave. Gledalcem vsem je ta prizor, ki videli so ženo — uzor privabil solzo v oko da-si poznal je ni nikdo; saj znali so, da to vse Stori le — materno srce.

Kar se v Florenc' zgodilo je to dan na dan ponavlja se. Požrešno grabi tujec nam bodočnost našo tu in tam zastruplja nežno, rodno kri, da zase si jo pridobi. On ve, da mnoge izmed nas žal stiska revščina in mrz. In našim malčkom tuj'c deli odév in druge še stvari. Tako jih v mrežo nalovi in naši stvari odtuji. Da konec temu se stori, za odsek sedaj skrbi. Dne grudna petega bo spet Miklavž prišel z darovi vred. Otrokom Slave bo delil, kar od rojakov bo dobil, obutev, dele od oblek. Stvari še mnoge, vse povprek. Tovariši! na delo zdaj otrokom našim dajmo kaj vsak po svojih naj močeh, deluje, da čim lepši vspeh imela bode naša stvar, položi vsak le naj mal dar. Naj geslo vodi vas povsod: Otroku in za njega rod. In Veselični vaš odsek citira ljudski vam izrek: Odpri roke, odpr srce Otiraj bratovske solze. Ker malčkom je Miklavžev dan, V letu najkrasnejše zbran da se darove jim deli. Tovariš vsak naj poskrbi, naj z darom deco razvedri, da s tem njih praznik proslavi.

Veselični odsek N. D. O.

Naše zadruge.

Škedenjsko skladišče izkazuje vedno lepše vspehe, lahko rečemo, da je poslovanje jako dobro vpeljano. Vabimo vse delavce in kmetovalce naj se vpišejo v skladišče svojega okraja, to naj velja posebno za skladišče v ulici Miramar, ki je namenjeno Rojanu, Greti, Škorklji, Bar-kovljam in novemu mestu.

Z dežele.

Ajdovščina. — V nedeljo, 21. t. m., popoldne, je priredila tukajšna podružnica N. D. O. javen shod v dvorani gostilne Bratina. Vkljub slabemu vremenu je bila dvorana nabito polna. Kot zastopnik centrala je prišel iz Trsta naš ljubljani tovariš, predsednik dr. Mandić.

Shod je otvoril predsednik podružnice, Ray-r, ki je na kratko pojasnil namen tega shoda ter podelil po primernem nagovoru besedo tovarišu dru. Mandiću.

Pri nastopu tovariša dra. Mandića je zaoirilo po dvorani kot eden sam mogočen glas: „Živio Mandić!“ — jasen dokaz zaupanja in ljubezni do požrtvovalnega voditelja in prijatelja delavcev.

Tovariš dr. Mandić se je baval v svojem govoru najprej z združništvom, konstatiral je, da je storila podružnica od zadnjega štraka zelo važen korak s tem, da si je ustanovila konsumno prodajalno. Omenjal je, da si delavstvom more popolnoma opomoči, ako tudi doseže potem štraka pov šanje mezde, ker mu v tem slučaju odnese trgovci ta poboljšek z zvišanjem cen na blagu. Tako postopaj se pa prepreči z ustanavljanjem konsumnih zadrug. Konsumne prodajalne hočejo obenem zainteresirati konsumente, da bodo skrbeli za konsum. Naroduševal je v nadaljnjem govoru zbrane tovariše, da naj pristopijo vsi do zadnjega moža k konsumni zadrugi, naj imajo vedno samo eno stvar, t. j. namen samoosvojitve, pred očmi.

Govornik je prešel nato k razvoju organizacije. Omenjal je, da je nujno potrebno, da se sklopijo vse slovanske organizacije države v eno celoto; kajti le tedaj nam bo mogoče uspešno delovati za naše delavstvo in kmetijski stan.

Da bodo ti vspehi zajamčeni, je potreba, da vsak posameznik podpira naprave organizacije, pokazati mora v dejanju, da je član organizacije.

Koncem svojega govora je omenil tovar. dr. Mandić kompromis, sklenjen z vodstvom tukajšne predilnice; konstatoval je, da se tovarna ne drži dogovora, sklenjenega in zabeleženega pred goriškim okrajnim glavarstvom, konstatiral je, da se še vedno zapostavlja domače delavstvo.

S pozivom, da naj bodo pripravljeni, ako zopet treba pod bojni prapor, je zaključil tovar. dr. Mandić svoj govor.

Govorila sta še tovar. Budihna in Royer, nakar je slednji zaključil shod.

Ajdovščina-Šturije — „Rdeči prapor“ se je moral precej razveseliti izvirnih dopisov o „ajdovskem štraku“ v „Primer-skem listu“, ker je napisal budalost, da dr. Mandić ne sme več v Ajdovščino. O tem le toliko: Tovarš in voditelj naš, dr. Mandić, je pri nas tako priljubljen, zaupanje v njega med tukajšnim delavstvom, sploh tukajšnim ljudstvom je toliko, da se bo razbil vsak, — bodisi že te ali druge barve — svojo glavo ob naši neomajni falanji, ako bi se drznil le poskusiti poridati naše vrste. Shod zadnje nedelje je dovolj jasno pokazal, kako zaupanje uživamo med nami tovariš dr. Mandić.

Slovensko gledališče.

Radi preoblega gradiva se je moral poročilo o zadnji predstavi odložiti na prihodnjo številko.

Jutri v nedeljo v našem gledališču Pepelka! Znižane cene! Vsi v gledališče!

Tovariši, Slovenci, podpirajte naš list!

Iz Pule.

Sastanek delegata bolešničke blagajne radnika zaposlenih pri mornarici. U subotu dne 13. ov. mj. obdržavalo se je sastanek delegata bolešničke blagajne zaposlenih pri mornarici.

Sastanek je sazvala N. R. O., čiji su predloženci bili na izborima u martu 1908. većinom izabrani i koji dan danas uzorno upravljaju ovom veoma moćnom ustavom.

Pri izborima g. 1908 bilo je od 150 delegata izabrano 125 predloženi od N. R. O., dočim su socialisti pridržali samo 25 delegata iz strojarske direkcije (schienenbaudirektion), gdje su predloženi N. R. O., ostali u manjini za samih 15 glasova. Sve druge direkcije izabrane su kako navedosmo, predložio nik N. R. O.

Na sastanak su bili pozvani samo hrvatski i u obće slavenski delegati, jer sti nije bio kakva službena skupština, već dogovor sazvan po N. R. O.

Vam in Vaši svetl stvari! :

V moji pekarni se vdobi vsaki dan **trikrat** frišen kruh in se dovaža vsak čas tudi na dom. Dobi se tudi najfinejše moke iz najboljših mlinov biškote in posebno pa specialiteto za čaj. — Dobi se tudi veliko izbero butelj rum in vsake vrste čaja ter vse to **po najnižji ceni.** Spoštovanjem **VINKO SKERK.**

Ferdinand Pečenko.

Vam in Vaši svetl stvari! :

sastanaka i pozvao sve koji još nisu članovi N. R. O. da se upišu buduće je to njihova dužnost kao radnika i jer ih je N. R. O. odl. kovala povjerenjem, predloživši ih za delegate. Briga za same sebe i svoje interese i ljubav do svog naroda mora ih nagnuti, da stupe u redove narodnog radništva.

Tim je svršio ovaj veoma potrebiti i uspješni sastanak.

Prvo predavanje. U nedjelju 14. ov. mj. započela su predavanja, koje je nakanila da održava N. R. O. kroz čitavu zimu. Predavanja će se držati svake nedjelje, ako ne bude kakva skupština.

Predprošle je nedjelje predavao nar. zast. dr. I. Zucco o „Državi i Občini.“ U uvodu iztakao je korist predavanja, osvrnuo se je osobito na potrebe našeg radnika, koji treba izobrazbe, da može odoliti utakmici tuđoj. Prešav na sam predmet iztakao je pojam države, osvrnuo se na znamenovanje iste, razna uređenja te iznio ustrojstvo naše Monarhije i temelj na kojem počiva. Zatim je analizirao veoma popularno. temeljni državni zakon.

I ovom se prigodom vidjelo, što znači pomajkanje novine. Ljudi nisu mogli biti pravodobno obavješteni, te ih se nije odazvalo, koliko ih je moralo doći. Zato i ovom prigodom preporučamo, da se poduzmu čim prije koraci za ustrojenje toli potrebnog mjestnog lista.

Predavanje se je nastavilo u nedjelju 21. ov. mj. u 11 sati prije podne.

Preporučamo svima, da ista u čim većem broju polaze, da tim pokažu, da im je u istinu do nauke i izobrazbe, bez koje danas radnik ne može da živi.

Nedjelna skupština Za nedjelju 28. ov. mj. sazvala je „Narodna Radnička Organizacija“ javnu skupštinu u „Narodni Dom“ u 10 $\frac{1}{2}$ sati pr. podne sa sljedećim dnevnim redom:

1. Skupocia živeža.
2. Pomajkanje stanova.
3. Arsenalske prilike.

Sudeći po zanimanju, koje za skupštinu vlada, nadati se je, da će skupština uspjeti veoma dobro.

Nesreća u Valdefigu. U subotu dogodila se je u Valdefigu, kod kam-noloma mornarice, koji služi za pribavljanje materijala pri gradnji gata nesreća, koja je mogla imati još kobnijih posljedica, nego što ih je imala. Usled kiše odronio se je brieg te je pri tom nastradao životom jedan bosanski radnik od 18 godina iz Livna, a jedan bio ranjen. Sreća, da se nije u taj tren našlo tu više ljudi, jer bi inače bilo i daljih žrtava.

Sastanak socialdemokrata U uto-rak 16. ov. mj. u večer obdržavali su social-demokrati sastanak u „Arco Romano“ i to radi skupocia živeža, radi pomajkanja stanova i radi ukinuća medjunedjeljnih praznika u arsenalu.

Za sastanak smo bili doznali iz „Laboratora“, da će se obdržavati i baš sudeći po njegovoj viesti i po privatnim informacijama, sastanak se je imao obdržavati bez ikakve stranačke boje. Nego rek bi, da su se gospoda predomisllila te su sazvali sastanak u svojim prostorijama sa crvenim trojezičnim plakatima i tim udielili čitavoj akciji stranački karakter. Naša N. R. O. bila je zaključila, da sudjeluje javnoj

skupštini, ako se ta ne bude držala u prostorijama social-demokratskih organizacija. Sastanak je bio slabo posjećen, što su i sami sazivači iztakli.

Govorili su Lirusi (talijanski), naravno svaljivajući glavnu krivnju radi zlog stanja radnika na narodne stranke parlamenta, Haramina (hrvatski) i još dva druga bez glave i repa.

Ipak značajne su dvije stvari. Konstatacija sa strane Lirusa, da se mor-n rica brine za svoje namještenike, a da se od občine nema ništa očekivati i Haramina, da je u arsenalu najviše naših radnika. Glede prvoga čudimo se, da drugovi iz „Arco Romano“ imaju takav pojam o svojim do nedavna saveznicima na bčini, s druge strane pak, da toliko napadnom militarizmu priznavaju brigu za namještenike. Vidit ćemo, da li su batalili svoja načela ili p k puše drugi vjetar.

Što se drug izjave tiče, drago nam je, da su i drugovi iz „Arco Romano“ došli do spoznaje, da je u arsenalu v čina naših ljudi, a da ti narodno misle i pristaju uz N. R. O. Dokazali su im lanjski izbori za bolesničku blagajnu i za zavod za osiguranje radnika protiv nezgoda.

Na koncu prihvatili su resoluciju, u kojoj traže pojeftinjenje živeža i zaključuju upravitelju na sekciju marine kod ratnog ministarstva u Beču da sagrađi još par baraka i da ukine medjunedjeljne praznike. Za to su izabrali odbor četvorice.

Čitavim svojim postupkom pri ovako važnim pitanjima, koja interesiraju cijelo radništvo, dokazali su samo, da im je briga za poboljšanje radničkih odnošaja samo firma, dočim da im je glavno stranački profit, kojega su mislili ovim sastankom izvući. Nu, prevarili su se.

Darovi.

Tov. Kocjan N. daroval za miklavžev večer 1 K.

Odgovorni urednik: STEFAN KOS.
Lastnica in izdajateljica: NARODNA DELAVSKA ORGANIZACIJA v Trstu.
Tiska: TISKARNA „EDINOST“ v Trstu.

Slovani! Tovariši!

Dajam Vam naznanje, da sem odprl

„.. novo slovensko ..“ BRIVNICO

v ulici del Bosco št. 1.

vogal Piazza Barriera vecchia

Toplo se priporočam slav. občinstvu za mnogobrojen obisk. Jamčim za čisto in dobro postrežbo.

SVOJI K SVOJIM!

S spoštovanjem

Miroslav Kovačič,
brivec.

Kje morate kupovati harmonike???

Kje drugje nego v domači česki tovarni harmonik — — —

Josef Hlavaček

v Lounech (Češko)

Tam dobite najboljšo, na mnogih razstavah odlikovane harmonike.

Specialiteta: s heligonovim basom

Pišite po cenik.

500 harmonik v zalogi.

Podpirajte domačo obrt, domače rokodelstvo. Ne nosite težko prisluženih novcev svojim narodnim prijateljem.

Filip Ivanišević

: zaloga dalmatinskega vina :

lastni pridelek v Jesenicah pri Omišu

v ulici Valdirivo 17 (Telefon 1405)

v kateri prodaja na malo in veliko. — Nadalje priporočam slav. občinstvu svoje gostilne „Alf Adria“ ul. Nuova št. 11 in „Al fratelli dalmati“ ul. Zudee-he št. 8 v katerih toči svoja vina I. vrst.

Podpisani priporočam sl. občinstvu svoji

pekarni in sladščičarni

v ulici CASERMA 17, in na TRGU CASERMA 4, kjer ima na razpolago vedno svež kruh, najfinjše slaščice, potice itd. ter razne likerje in vina v buteljkah.

Udani

Aloizij Gul.

„ Vsi Slovenci v slovensko trgovino! “

V. DOBAUSCHEK

TRST, ul. Giosuè Carducci 11 (prej ul. Torrente), TRST.

Čitajte vsi!!

Vsojam si naznaniti vsem mojim odjemalcem, in slav. občinstvu, da sem že prejel cel novi dohod oblek za jesensko in zimsko sezono. Obleke za moške, dečke in otroke in zgotovljeno belo perilo za moške. Ker sem kupil v veliki množini z največjih in svetovnih tovarn, z malimi stroški, da lahko prodajam po tako znižanih cenah, da mi nobene druga trgovina nemore tekmovati.

Prosim Vas, zato, da obiščete mojo trgovino in se prepričate, brez da ste primorani kupiti.

Dobite obleke za moške dečke in otroke Paletto, Uster, Ranglan, jopiči in površni jopiči, mantelin, telovnik, hlače, srajce, maje, spodnje hlače, ovratniki, kravate zapestniki, nogavice, naprsniki, obleke za delo, belo (trliš) bel in plav za kovače in ključavničarje, kape in čepice ter črni možiki kloboki. Dnevno novi dohodi blaga.

Lastna krojačnica. — Izgotovljajo se obleke po meri.

Govori se slovensko.

Zaloga obuvala in čevljarski mojster

JOSIP STANTIČ

Zalagatelj c. kr. redarstvene straže, c. kr. glavnega carinskega urada in skladišč c. kr. priv. lloyd. orož. c. kr. finančne st. aže v Trstu, Kopru in Pulju.

TRST. — Ul. Rosario st. 2. — TRST.

priporočam svojo bogato zalogo raznovrstne-ga obuvala za gospode, gospe in otroke. Prodaja najboljšo voščilo (biks) C. in M.

Velika izbora Galosch

— Cene nizke. —

— Postrežba točna. —

Novo pogrebno podjetje

se je preselilo v Corso št. 49. (vogal Trg Goldoni).

Zaloga oprave ulica Massimo D'Azeglio št. 18.

Prirreja pogrebe od najprostejše do najelegantnejše

vrste v odprti, kakor tudi v s kristalom zaprtih vozovih.

Ima bogato zalogo vseh potrebščin za meliče, kakor: kovinaste in lepo okrašena lesena rakve: čevlje, vence in umetnih cvetlic, kovine, porcelana in perl.

Bogata zaloga: VOŠČENE SVEČE.

Cene nizke, da se ni bati konkure ce.

Za slučaj potrebe se uljudno priporočajo

Telefon št. 1402

HENRICH STIBELJ in drugi.

Delniška glavica:

K 10,000.000.

Telefon 19-95.

OSREDNJA BANKA

ČEŠKIH HRANILNIC

Vlog okoli:

K 100,000.000

Naslov za brz.: SPOROZANKA

Podružnica v Trstu — Piazza del Ponterosso 3.

4% vloge na knjižice.

MENJALNICA. — BANČNO TRGOVANJE VSEH VRST. — Centrala denarnih

zavodov avstro-ogrskih. — Izdaja sirotinsko-varne 4% bančne obligacije.

Premijene vloge

4 $\frac{3}{4}$ %

-- JADRANSKA BANKA v TRSTU --

Via della Cassa di Risparmio št. 5 (lastno poslopje).

KUPEJE IN PRODAJA

VREDNOSTNE PAPIRJE (RENTÉ, OBLIGACIJE, ZASTAVNA PISMA, PRIJORITETE, DELNICE, SREČKE i. t. d.)

VALUTE IN DEVIZE

PREDUJMI NA VREDNOSTNE PAPIRJE IN BLAGO LEŽEČE V JAVNIH SKLADIŠČIH.

Eskompt menic in inkaso, borzna naročila
SAFE-DEPOSITS

Promese k vsem žrebanjem. — Zavarovanje srečk.

Menjalnica

4 $\frac{1}{4}$ %

VLOGE NA KNJIŽICE.

— TEKOČI IN ŽIRO RAČUN —

VLOŽENI DENAR OBREŠTUJE

SE OD DNE VLOGE DO DNE VDIGA. : : : :

STAVBNI KREDITI - KREDITI PROTI DOKUMENTOM VKRCAJJA. — — —

Uradne ure : 9 — 12., 2-30 — 5.30. — Brzjavlj.: „JADRANSKA“ — Trst. — Telefon : 1463 in 973.